

HRABOVSKÝ ZPRAVODAJ

ročník 2015/1 duben 2015

Vážení občané,

dovolujeme si Vám představit nový Hrabovský zpravodaj. V této podobě bude vycházet 4x ročně. Na stránkách Zpravodaje budete pravidelně informováni o činnosti školy a spolků. Nebudou chybět informace z obecního úřadu, zastupitelstva, pozvánky na připravované akce, výpisy z kroniky, atd. Byli bychom rádi, kdybyste se i Vy stali spoluautory dalších vydání. Vhodným textem máte možnost přispět i Vy.

Mgr. Dagmar Hajtmarová
předsedkyně kulturní komise

Odpadové hospodářství

Zastupitelstvo obce Hrabová schválilo na svém únorovém jednání Obecně závaznou vyhlášku č. 1/2015 o stanovení systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů a nakládání se stavebním odpadem na území obce Hrabová. Úplné znění nové vyhlášky najdete na webových stránkách obce.

Z důvodu malého využívání kontejnerů na sklo na stanovišti u Juráskových, byly tyto kontejnery na sklo odstraněny. Podle nové vyhlášky jsou umístěna stanoviště takto: **Stanoviště č. 1 „Za Lihovarem“**, což je sběrný dvůr. Na tomto stanovišti probíhá 2x do roka sběr velkoobjemového a nebezpečného odpadu. Je zde umístěn kontejner na železný šrot a „plecháč“ na kartonové obaly a svázané balíky starého papíru. Železný odpad i ukládání papíru probíhá v době sběru velkoobjemového odpadu nebo po domluvě s panem Fritscherem. **Stanoviště č. 2** je v záhumení s pracovním názvem „Březina“, **stanoviště č. 3 „Kotková“** je za potokem u hasičárny, zde jsou umístěny kontejnery na čiré a barevné sklo. Na **Stanovišti č. 4 „obchod Jednoty“** jsou umístěny kontejnery na sklo, papír, plasty a oděvy. **Stanoviště č. 5** je umístěno v zástavbovém území Pod Hojgrovámi s pracovním označením „John“. Také zde jsou umístěny kontejnery na sklo. Další nově zřízené stanoviště je na Vitošově před vilou jako **Stanoviště č. 6 „Hýbl“**. Zde je umístěn jen jeden kontejner na směsné sklo. Poslední **Stanoviště č. 7 „Pod Hojgrovámi“** je na louce pod novou zástavbou rodinných domů a zde se ukládá dřevní hmota s ořezaných stromů a keřů (nikoli však pařezy!). Je zde umístěn také kontejner na zelený odpad BRKO (biologicky rozložitelný komunální odpad).

V obci probíhá pravidelně 1x měsíčně pytlový sběr plastů a nápojových kartonů a 2x měsíčně svoz popelnic – komunálního odpadu. Minimálně 2x do roka pořádá škola sběr papíru, jehož výtěžek je využit pro děti.

Musíme však upozornit na nešvary, které se při likvidaci odpadů vyskytují. Při odvozu skla z kontejnerů je vidět, co do nich dokážeme všechno naházet. Na kontejnerech je nápis sklo a objevují se tam plechovky a plasty, do skla jsou naházeny celé zavařeniny, sklenice od tatarských omáček s plechovými víčky a lahve od lihovin a vína s víčky. Za takto znečištěné sklo potom nezískáme ani korunu a jsme rádi, že nám to svozová firma odveze a vyseparuje.

Neukládejte, prosím, papírové bedny nebo kartony vedle kontejnerů na papír. Vítr vše rozfoukává po okolí. To, že se některým nechce bedny a kartony trhat a vyhazovat postupně do kontejneru, přidělová práci druhým. Dalším nešvarem je vyhazování rostlinného odpadu do popelnic. BRKO v popelnicích nemá co dělat! Zvyšují se tím náklady na skládkování a odvoz komunálního odpadu!

Ruku na srdce, separujeme, ale nejde pro to udělat ještě více? Hrabovská základní škola i mateřská škola se pyšní značkou EKOŠKOLA. Učí děti, jak se mají chovat při separování odpadů. My ostatní se však od dětí, které to mají v malíčku, učit nechceme a svým chováním spíše snažení školy negujeme. Neměli bychom si vzít z našich dětí příklad?

Přichází jaro

S příchodem jara nastává čas, který je ve znamení práce na zahradách. Při jejich údržbě využíváme stále více mechanizace a strojů, které nám tuto práci usnadňují. Některá drobná mechanizace však vydává značný hluk, který může rušit naše sousedy. Z tohoto důvodu zastupitelstvo obce již v roce 2009 přijalo OZV č.2/2009 o ochraně nočního klidu a regulaci hlučných činností. I když uběhlo již 6 let od jejího přijetí, je stále platná. Proto vás všechny upozorňujeme, že omezení hlučných činností se týká **nedělí a státem uznaných dnů pracovního klidu (svátků)**.

Další omezení vyplývají z Obecně závazné vyhlášky č.3/2012, která řeší zákaz spalování rostlinných materiálů v obci. Tato vyhláška je také stále platná a **zakazuje**, za účelem ochrany vnějšího ovzduší, **spalovat rostlinné materiály za účelem jejich odstranění**. Pro likvidaci rostlinných materiálů obec zřídila Stanoviště č.7 „Pod Hojgrovámi“, kde je možno BRKO likvidovat.

Věříme, že budete veškeré platné OZV dodržovat a nebudeme muset řešit žádné přestupky v přestupkovém řízení.

Ing. Jiří Linhart
starosta obce

Daňové příjmy obce – základní pilíř hospodaření

Jedním z bodů 3. zasedání zastupitelstva obce Hrabová bylo schválení rozpočtu obce na rok 2015. Rozpočet s celkovými příjmy 10,6 mil. Kč a výdaji 7,4 mil. Kč byl schválen v navržené podobě všemi členy zastupitelstva. Ačkoli výše jeho příjmů a jejich užití, skladba, dotace atd. přímo ovlivňují kvalitu života občanů, setkává se finanční plánování obce s tradičním zájmem jen několika jednotlivců.

Stejně jako lidé a firmy, i obce potřebují své vlastní finanční prostředky, aby mohly zajišťovat nezbytné služby pro své občany a udržovat uspokojivý stav budov a infrastruktury. K tomu však musí mít oporu na příjmové straně rozpočtu. Příjmy naší obce jsou z 80 % tvořeny daňovými příjmy vycházejícími z rozpočtového určení daní. Jejich výhodou je neúčelovost, obce mohou takto přijaté prostředky využít v podstatě na cokoli dle vlastního uvážení a získávají tím podstatný podíl nezávislosti v rozhodování. V porovnání s dotacemi tomu bývá naopak, bývají téměř vždy účelově vázány na konkrétní projekt. Vzhledem k významnému podílu daňových příjmů na celkovém rozpočtu obce je zřejmé, že zásadní změny v rozpočtovém určení daní mohou značně ovlivnit investiční možnosti obce. Dovolte mi jen krátce nastínit strukturu daňových příjmů obce a způsob jejich stanovování.

Daně vstupující do daňových příjmů se člení na: svěřené, sdílené a motivační.

- Svěřená daň je taková, jejíž výnos připadne do rozpočtu obce celý (tzn. 100%). Takovou daní je například daň z nemovitostí. Platná legislativa umožňuje obcím její výnos dále zvýšit tzv. místním koeficientem.
- Sdílená daň je daň, z jejíhož celostátního výnosu připadá obcím určité procento stanovené zákonem o rozpočtovém určení daní. Obec fakticky nemá šanci výnos z této daně nijak ovlivnit.
- Motivační daňový příjem je stav, kdy obci připadá navíc určité procento z daně z příjmů podnikajících osob s bydlištěm v dané obci a zaměstnanců pracujících v obci. Smyslem je obci motivovat k vytváření vhodných podmínek pro pracovní činnost.

Mezníkem v oblasti přerozdělování daňových výnosů státu byl počátek roku 2001, kdy nabyl účinnosti nový zákon o rozpočtovém určení daní. Zákon stanovil, že každé obci v zemi přísluší určitý procentuální podíl na celkových daňových výnosech, který bude každoročně aktualizován. Jako základní rozhodovací kritérium

při stanovování procenta byl brán počet obyvatel obce. Toto hledisko však postupně naráželo na problém, že ne všechny obce s podobným počtem obyvatel měly stejné náklady a provozní potřeby. Pokud měla nějaká obec například rozsáhlé katastrální území, vznikaly jí podstatné dodatečné náklady na údržbu zeleně, silnic, atd. Tehdejší právní úprava tuto skutečnost nebrala příliš na zřetel.

Důkazem, že problematika rozpočtového určení daní se stále vyvíjí, jsou četné novely zákona a s tím související postupné změny v systému přidělování finančních příspěvků obcím ze sdílených daní. Nejvýraznějším z nich je zmírnění rozdílů v objemu přijímaných finančních prostředků mezi velkými městy a malými obcemi v přepočtu na obyvatele.

Změny v pravidlech přerozdělování daňových příjmů státu obcím se vyvíjely jednoznačně ve prospěch Hrabové. Zatímco v roce 2000 činily daňové příjmy v přepočtu na obyvatele 3.273,09 Kč, v roce 2013 dosáhly 13.487,63 Kč a v kategorii obcí s počtem 501 až 1000 obyvatel zaujala Hrabová v rámci šumperského okresu druhé místo. Nestojí si špatně ani ve srovnání s okolními obcemi.

Díky vysokému podílu daňových příjmů na celkových příjmech a tedy záruce disponibilitě s určitým objemem finančních prostředků od státu, je Hrabová vítaným klientem řady bank. Její pozitivní „rating“ neboli vyjádření bonity či důvěryhodnosti, že bude schopna dostát svým finančním závazkům, jí usnadňuje cestu k získání bankovních úvěrů k dofinancování dotovaných investičních akcí.

Z výše uvedeného vyplývá, že počet obyvatel obce a objem daňových příjmů jsou spojené nádoby, které se vzájemně ovlivňují. Čím vyšší počet obyvatel přihlášených k trvalému pobytu Hrabová bude mít, tím větší bude daňová výtežnost s rozpočtového určení daní a naopak. Je tedy škoda, že v Hrabové dlouhodobě žije

Pořadí daňových příjmů na obyvatele v rámci okr. Šumperk, obce 501-1000 obyvatel			
Pořadí	Obec	Daňový příjem (na 1 obyv.)	Počet obyvatel
1	Malá Morava	15 405,40 Kč	528
2	Hrabová	13 487,63 Kč	610
3	Nemile	12 939,71 Kč	642
4	Pavlov	12 059,04 Kč	629
5	Klopina	10 884,88 Kč	618
6	Hrabišín	10 881,81 Kč	854
7	Rohle	10 815,13 Kč	669
8	Jestřebí	10 249,72 Kč	610
9	Písařov	10 122,12 Kč	719
10	Lukavice	10 065,16 Kč	896
11	Chroměč	9 887,39 Kč	580
12	Kamenná	9 804,49 Kč	539
13	Rájec	9 802,03 Kč	503
14	Bratrušov	9 740,19 Kč	633
15	Lesnice	9 647,23 Kč	643
16	Jedlí	9 505,24 Kč	680
17	Rovensko	9 429,72 Kč	789
18	Brnůčko	9 373,90 Kč	650
19	Zvole	9 189,44 Kč	848
20	Bohuslavice	9 140,22 Kč	517
21	Bohutín	8 911,93 Kč	783
22	Kolšov	8 761,93 Kč	757

řada osob, které zde nejsou přihlášeny k trvalému pobytu. Obci tak z jejich pobytu neplynou od státu žádné finanční prostředky, které by jinak získala, kdyby k trvalému pobytu byly přihlášeny.

Vývoj daňových příjmů	
Rok	Daňový příjem (na 1 obyv.)
2000	3 273,09 Kč
2001	5 310,80 Kč
2002	6 660,79 Kč
2003	6 020,19 Kč
2004	7 564,28 Kč
2005	8 572,34 Kč
2006	6 957,32 Kč
2007	8 108,53 Kč
2008	10 360,16 Kč
2009	9 999,34 Kč
2010	10 317,15 Kč
2011	10 707,66 Kč
2012	11 250,44 Kč
2013	13 487,63 Kč

Daňové příjmy na 1 obyvatele v r. 2013		
Obec	Daňový příjem (na 1 obyv.)	Počet obyvatel
Hrabová	13 487,63 Kč	610
Dubíčko	10 377,22 Kč	1064
Bohuslavice	9 140,22 Kč	517
Leština	8 794,72 Kč	1265

Zdroj: www.rozpocetobce.cz

Mgr. Ing. Petr Mořka, místostarosta

HRABOVSKÝ „KROK KE SMÍŘENÍ“ K 70. VÝROČÍ OSVOBOZENÍ ČESKOSLOVENSKA

V tomto roce uplyne sedmdesát let od konce 2. světové války, nejničivějšího válečného konfliktu v lidských dějinách, který připravil o život milióny lidí, miliónům přeživších přinesl nezměrné utrpení a způsobil také nedozírné materiální a morální škody. Ničivý válečný plamen se rozhořel v sousedním Německu, kde většina obyvatel pod vlivem hospodářské a politické krize dala hlas Hitlerově nacionálně socialistické straně a její zrůdné rasové ideologii o vyvolenosti německého národa s vidinou tisícileté říše blahobytu pod vládou germánské rasy. Kapitulace Německa 8. 5. 1945 potvrdila naprosté ztroskotání nacistických plánů, přinesla svobodu okupovaným národům a otevřela cestu k lepší budoucnosti. Nacističtí zločinci a jejich přísluhovači byli odsouzeni a Německo se dostalo pod okupační správu vítězných mocností. Také naše země jásala v květnu 1945 nad znovuzískanou svobodou a lidé se nadšeně pouštěli do díla poválečné obnovy.

Radost z vítězného konce války však poněkud kalí události odsunu (vyhnání) sudetských Němců, etnika žijícího s Čechy v jedné zemi už od 13. století. V poválečné atmosféře se to jevílo jako akt spravedlivé odplaty; vždyť většina občanů ČSR německé národnosti se ve třicátých letech přihlásila k Henleinově Sudetoněmecké straně usilující o rozbití republiky. V průběhu války však mnozí čeští Němci prohlédli, neboť Hitler jim nedal, co slíboval, a jen je zneužil ke svým

expanzivním plánům. Místo do blahobytu je zatáhl do války; v jeho ideologii platili za nespolehlivé občany druhého řádu, jimž není radno svěřovat odpovědná místa, zato jsou velmi vhodné k vojenskému nasazení na východní frontě. Válečnou tragédií tří miliónů sudetských Němců pak dovršil jejich masový odsun do zničeného Německa, jehož zdemolování obyvatelé se proti usazení pro ně cizího živlu v zemi velmi bránili. Při realizaci odsunu převládly emoce a byla dána zelená i nejzručnějším projevům pomsty, a přitom se nebralo v potaz, že zdaleka ne všichni sudetští Němci byli nacistického smýšlení, ne všichni se osobně provinili proti Čechům tak, aby si zasloužili takové trestání. A přece, až na nepatrné výjimky, museli všichni čeští Němci odejít a zanechat zde svůj dlouho a pracně budovaný majetek. Násilný odsun sudetských Němců z Československa v letech 1945-46 proběhl na základě právně chybného principu kolektivní viny a byl z české strany doprovázen mnoha krutostmi nevhodnými potomků svatého Václava, Husa, Komenského, Masaryka. Proti vyhánění Němců neměl nikdo z české strany odvahu protestovat, i když mnozí byli zděšeni. Pozvednout hlas tehdy znamenalo téměř jistou smrt z rukou samozvaných soudců. Pan vikář Šedý v Pamětech píše: „Tak zvaný odsun Němců, mezi nimi i mistrů odborníků v průmyslu a drobných pracovitých občanů, považuji za velkou politickou chybu a skvrnu na českém národě.“

K 70. výročí ukončení 2. světové války pořádá česko-bratrský evangelický sbor v Hrabové ve dnech 29. – 31. 5. 2015 česko-německou akci nazvanou Krok ke smíření. Z bavorského města Sulzbach-Rosenberg přijede patnáctičlenný sbor pozounerů v doprovodu evangelického faráře Dr. Rolanda Kurze. Tato skupina s dlouholetou tradicí není v naší zemi poprvé; již dříve se úspěšně představila na východní Moravě v rámci fungujícího mezicírkevního partnerství. To je součástí systematické poválečné spolupráce českých a německých evangelíků směřující ke smíření obou sousedních národů. Připravovanou akcí chceme udělat krůček k vzájemnému porozumění mezi Čechy a Němci, jež spočívá především v hledání společného pochopení dějinných událostí. Něco podobného proběhlo hned po válce na nejširší úrovni mezi Němci a Francouzi a toto úsilí pomohlo vytvořit „normální“ atmosféru mezi „tradičními rivaly“. U nás ovšem komunistický režim takovému procesu záměrně bránil masivní protiněmeckou propagandou s cílem vyvolávat atmosféru strachu a nenávisti. V důsledku toho přežívá dodnes u mnoha Čechů přesvědčení, že každý Němec je nacist a každý sudetský Němec revanšista. O této problematice je důležité mluvit právě v našem regionu, kde do roku 1945 žilo velké procento sudetských Němců, z nichž drtivá většina byla odsunuta, a těch pár, co směli zůstat (i jejich potomci), se odnes bojí mluvit o tom, že v jejich žilách koluje německá krev. Když ale tyto lidé zjistí, že jim nic nehrozí, najednou vám řeknou: „Můj dědeček byl také Němec a padl na východní frontě.“ Nebo: „Moje babička byla Češka, ale protože se vdala za Němce, zacházelo se s ní jako s Němkou.“ Ostatně početný výskyt německých příjmení v našem kraji i obci vypovídá sám za sebe.

Organizátoři květnového setkání mají naději, že akce „Krok ke smíření“ pomůže tyto vnitřní zábrany aspoň trochu odblokovat a otevřít prostor pro rozhovory nejen

mezi Čechy a Němci, ale také mezi Čechy samotnými. Organizátoři chtějí vyslat jasný signál především k mladším generacím, že Češi a Němci se spolu mohou přátelsky setkávat při vědomí oboustranných křivd spáchaných v minulosti, taktně i otevřeně o tom hovořit a tak se blížit k podobnému chápání společných dějin. Zapomenout se nedá, avšak poznáním upřímné touhy druhých po smíření je možné pracovat na „uzdravení vzpomínek“. Toto už dlouho prožíváme v mezicírkevních vztazích a věříme, že se to dá uplatnit v plně šíří česko-německých vztahů ve sjednocující se Evropě.

Patnáctičlenná kapela Rosenberských pozounérů vystoupí v rámci „Kroku smíření“ na koncertech v Hrabové a v Zábřeze a bude hrát při bohoslužbách v Hrabové a v Šumperku. Setkání doprovodí výstava fotografií z Hřebečska, bývalé německé jazykové enklávy rozkládající se od Mohelnice přes Zábřeh, Lanškroun, Moravskou Třebovou až za Svitavy. Autorem fotografií je Karl Klug, potomek hřebečských Němců. Pro účastníky shromáždění bude k dispozici dvojjazyčná publikace „Dělicí zeď je zbořena“ obsahující stručnou historii česko-německého soužití, výsledek několikaleté práce česko-německé evangelické komise odborníků. Akci podporují Česko-německý fond budoucnosti, obec Hrabová, města Zábřeh a Šumperk, Evangelický děkanát Sulzbach-Rosenberg a soukromí dárci. Program v naší obci proběhne v rámci tradiční Noci kostelů v pátek 29. 5. navečer, podrobnosti včas zveřejníme. Těšíme se na hojnou účast občanů bez ohledu na církevní a politickou příslušnost.

Mgr. Jan Hudec, evangelický farář v Hrabové

Hrabová, březen 2015

Hořká vůně šeríků

Píše se rok 2015 a já letos oslavím 39. narozeniny. Uplynulo 70 let od konce 2. světové války. V mé rodné vesnici proběhne připomenutí tohoto výročí v květnu. Na „ Noc kostelů“ pořádá místní evangelický sbor akci pod názvem „Krok ke smíření“. Toto setkání nám má přiblížit a připomenout historické období, kdy v naší vesnici a v jejím okolí žili lidé různých národností, převážně Češi a občané národnosti německé. Žili život jako my dnes, vzhledem k technickým možnostem tehdejší doby, měli jiné životní podmínky, ale v holé podstatě života, na tom byli stejně. Dostali dar žít, radovali se, prožívali útrapy, životní strasti, vdávaly se, ženili a zakládali rodiny. Do jejich životů však zasáhla válka a začala jim řídit jejich osudy. Do společného soužití byl zasekáván klín, který se v průběhu válečných let prokousával hlouběji a hlouběji. Nevím, zda je to tím, že vše chce svůj čas, ale vnímám téma válečné a poválečné historie Hrabové jako určité tabu (z části právě vzhledem ke kontroverzi Čech versus Němec, neboť v Hrabové a hlavně na Vitošově občané německé národnosti žili, z části zřejmě kvůli velmi neklidnému období po osvobození).

Vzhledem k mému věku, který jsem zmínila v úvodu, nemohu toto historické období nijak posuzovat, jen bych ráda odkryla jeden příběh, který byl 13. komnatou mé babičky a s daným tématem úzce souvisí. Je sestavený z babiččiniých vzpomínek,

pocitů, použita byla rodinná kronika, fotografie a hlavně můj osobní náhled. Za dveřmi komnaty se ukrývá kousek jednoho hmatatelného, skutečného života, života jejího otce, který pro ni hodně znamenal, vážila si ho, a kterého měla velmi ráda.

Dne 19. října roku 1896 se v Hrabové narodil Bohumil Junghans. Narodil se v rodině vrchního hajného - pana Matěje Junghanse a jeho ženy Anny, za svobodna Kadiurkové, kteří pocházeli z Lednice. Do Hrabové se přestěhovali poté, co kníže Jan Liechtenstein Matěje Junghanse přeložil z Lednice, aby v Hrabové dělal vrchního hajného. Kromě Bohumila se jim narodilo dalších 9 dětí. Dospělého věku se všechny jejich děti nedožily. Dvě dcery zemřely nedlouho po narození, jeden syn zahynul tragickou smrtí a o dva syny je připravila první světová válka. Vzhledem k tehdejší době a k počtu dětí u nich panovali velmi skromné životní podmínky, avšak v žádném případě nechyběla láska a sounáležitost. Svým dětem dopřáli i patričně vzdělání. Kromě toho jejich děti dostaly do vínku německou národnost po svých rodičích.

My se teď vydáme po stopách v úvodu zmíněného syna Bohumila. Po ukončení jeho základního vzdělání se vyučil stolařem. V dospělosti se zabýval výstavbou mlýnů. 30. června roku 1921 se oženil s Češkou - Annou, rozenou Pavlíkovou, která pocházela z Hrabové. Zanedlouho po sňatku se jim narodil syn Bohumil, poté dcera Jiřina a třetím dítětem byla dcera Anna, která byla mojí babičkou. Z jejich vzpomínek je zřejmé, že vyrůstala v láskyplném prostředí. Ráda vzpomínala na to, jak je táta houpával na kolenou, hrál si s nimi, ale také uměl dávat neskryté najevo, jak moc miluje svoji ženu. Rodina byla otevřená i vůči občanům Hrabové, zapojovali se do společenského života obce. Podle babiččinyh slov táta rád chodíval k Hájkům do hospody na taroky, v rodině se také zpívalo a hrálo na harmoniku. Protože se živil stavbou mlýnů, nebýval ale často doma. Ze svých pracovníh štací posílal své rodině pohlednice, ze kterých je cítit, jak mu jeho rodina chyběla. Některé z těchto pohlednic se dochovaly dodnes. Zub času se na nich trochu podepsal, avšak síla slov je znát i z vybledlého rukopisu. Svoji ženu v nich oslovoval drahá maminko, nezapomínal pozdravovat své milované děti a podepisoval se Váš Tati. Byl to vstřícný a laskavý člověk.

Do jeho života a i do života jeho rodiny však zasáhla 2. světová válka. Můj pradědeček byl pověřen funkcí tajemníka, na tehdejších obecním úřadě, společně se starostou panem Friedrichem, který byl také německé národnosti. Do těchto funkcí byli oba dosazeni, nevybrali si je dobrovolně, neboť v Sudetech museli být v těchto funkcích pouze občané německé národnosti. Pokud jsem se na působení mého pradědečka v této funkci ptala občanů Hrabové, kteří tuto dobu zažili, abych nečerpala pouze z informací mé rodiny z důvodů nestrannosti, nesetkala jsem se s negativním ohlasem. Oba němečtí představitelé obce se chovali tak, aby Hrabová a její občané propluli válečnými léty bez velkých úhon, což se jim nakonec podařilo a společně se dočkali osvobození a konce 2. světové války. Vystřízlivění z oslav osvobození mělo však hodně trpkou příchuť. Došlo k úplnému přetěti společného stromu Čechů a Němců, jehož kořeny několik generací nasávaly ze společné půdy živiny, přetřaty byly během pár dnů či měsíců. V této neklidné a divoké době

se uzavřela i životní pout' mého pradědečka Bohumila Junghanse, občana Hrabové s německou národností v křestním listu. Dne 14. června roku 1945, víc jak měsíc po osvobození, byl zavražděn. Tehdy sehrála roli pradědečkova důvěřivost v lidi, pocit pro zodpovědnost, mírumilovná povaha. Chyběla ale vnitřní intuice, která by odhalila, že je vlákán do léčky. Jen pár kroků od vlastního domu pak stačila jedna rána neuvážlivého střelce. Drahý TATI se domů už nikdy nevrátil.

Právě v tomto okamžiku se otevřely dveře a začala vznikat 13. komnata mé babičky, které v té době bylo necelých sedmnáct let. Vpusťla do ní bolest ze ztráty milovaného otce, okolnosti jeho úmrtí, těžká poválečná léta rodiny bez živitele, ústrky některých spoluobčanů kvůli jejímu německému původu. Také vlastní nepochopení situace, proč on, tak hodný, přátelský, milující, musel přijít o život. Později ztratila i jakoukoli naději, že bude v souvislosti s úmrtím otce někdo potrestán. Aby mohla naplnit svoji životní cestu, tak komnatu na dlouhá léta uzavřela. Vdala se, porodila tři děti, dočkala se 8 vnuček i pravnoučat. Také se postarala o svou ovdovělou maminku. Zapojovala se aktivně do života v obci. V mých očích byla pracovitá, ochotná, velmi sečtělá a ráda zpívala. Měla jsem ji ráda, ale v mém dětském věku na mne působila přísným dojmem i trochu nepřístupně. Její chování jsem pochopila až v mé dospělosti po té, co mi babička vypověděla příběh mého pradědečka, jejího otce. Do fotky, kterou jsem vídala na hřbitově, jsem si potom dovolila vdechnout život a představila jsem si ho například, jak sedí na židli a svým dětem dělá „Tak jedou páni“. Nebo jak vejde do dveří, rozpráhne upracované ruce a do nich mu vyskočí nejmladší dcerka. Manželka Anna se usmívá a zve svého muže a otce jejich dětí ke společnému stolu.

Nechci tímto příběhem poukazovat na křivdy, někoho soudit. Historii nemá cenu pitvat, co se stane, se již nezmění. Měli bychom se nad ní však občas zamyslet. Život není pouze černobílý, nemůžeme soudit lidi podle národností, barvy pleti, sociálních poměrů. Život má více barev a měli bychom jej vnímat v širším kontextu. Ať sledujeme jeden nebo druhý válečný konflikt, oběti jsou lidé, kteří s původem konfliktu nemají nic společného, ale platí za to nejvíce. Umírají, ztrácejí své blízké, ztrácejí své životní jistoty, lidskou důstojnost i víru. V jedné knize jsem četla, že tragédie války nespočívá v tom, že zabíjí jednotlivce, nýbrž mrzačí celé generace a nejstrašnější není výbuch granátu, ale zasažené lidské srdce.

Lenka Žižková

Škola v přírodě – jiná cesta ke vzdělání

Pobyty s dětmi mimo školní lavice mají na naší škole téměř dvacetiletou tradici. Na dvou až tří denní výpravy školáků s vlastními spacáky do různých lokalit ČR navázaly týdenní táborové pobyty, ale jako nejlepší se jeví školy v přírodě, kterých se posledních sedm let účastní i naše školka.

Často se lidé diví, že na ozdravný pobyt jezdí děti i z tak čisté lokality, jako je Hrabová. Čistota ovzduší nebyla nikdy hlavním důvodem těchto pobytů, o to větší bylo naše překvapení, když jsme zjistili, že Hrabová opravdu patří mezi obce se zhoršenou kvalitou ovzduší.

Proč tedy organizujeme školy v přírodě?

- děti posílí vzájemné kamarádství a mezi kamarády se nedaří ani rvačkám, ani šikaně
- děti a dospělí zažívají spousty nezvyklých situací (četba před spaním, zapínání lyžáků, radost ze sjetého kopce, strach ze tmy...), které posílí i jejich vzájemné vztahy
- vhodný prostor i čas pro výuku tzv. průřezových témat, která patří do povinných osnov, ale ve škole to prostě není ono (výchova ke zdraví, dopravní výchova, chování člověka za mimořádných situací, sexuální výchova, osobnostně sociální výchova...)

V tomto článku Vám přinášíme zážitky a vyprávění žáků 4. a 5. ročníku, které Vám přiblíží, jak moc jsme si poslední školu v přírodě – Janoušov 2015 – užili.

Jana Večernice Vondálová,
ZŠ a MŠ Hrabová

Zimní sporty

Na škole v přírodě jsme si krásně zasportovali. Sníh byl úžasný. Letos tu bylo sedm nových lyžařů. Sjezdovka měla asi 500 metrů. Nahoru jsme se dostávali pomocí pomy. Lyžovali, snowboardovali a bobovali jsme každý den. Ve čtvrtek uspořádaly paní učitelky slalom, za který jsme v pátek dostali diplomy. Diplomy dostali však i bobaři za sjezd mnoha kopců a nováčci za samostatnou jízdu.

Tereza Bezděková

Projekt Tenkrát i na Janoušově

Projekt Tenkrát je celoroční projekt, který má několik etap. My jsme v etapě Vynálezci. V tomto projektu je pět skupin a každá má svého vedoucího. Zástupci nebo vedoucí každé skupiny si šli vylosovat pokus, který jsme vyzkoušeli a poté předvedli před ostatními. Pokusy byly různé, třeba raketový pohon, kdy jsme nafoukli balónek a pustili ho do vzduchu, nebo neviditelný inkoust, kdy jsme použili šťávu z citronu a přežehlili žehličkou. Tyto pokusy jsme dělali, protože jsme se chtěli podívat, jak věci fungují a také pro zábavu. Ti co chtěli, mohli následující den ostatním ukázat triky, které se naučili.

Tadeáš Žižka

Kdo si hraje, nezlobí

Na zimní škole v přírodě jsme měli večer deskových i skupinových her. Deskové hry jsou například: Osadníci z Katanu, Tik Tak Bum. Skupinové hry jsou například: Městečko Palermo, Žouželím.

Mráček řekl, ať si uděláme skupiny a každá skupina si zvolí jednu hru. Skupiny se rozmístily po chatě a začaly hrát.

Mně se nejvíc líbí hra Osadníci z Katanu. Hraje se tak, že jde o to nasbírat jako první 10 bodů, body získáváte z měst, vesnic a cest. Ve hře získáváte dřevo, obilí, kameny a ovce. Hra je pro čtyři hráče od 8-9 let.

Matouš Nečas

Projekt Vajičko

Projekt Vajičko jsme měli ve středu. Nejdřív jsme se rozdělili do skupin s paními učitelkami. 1. a 2. třídu měla učitelka Jaroslava Králová (Vločka), 3. třídu měla učitelka Eva Vysoudilová (Mráček) a 4. a 5. třídu měla učitelka Jana Vondálová (Večernice). Ve skupinkách jsme se bavili, jak vzniká nový život rostlin, živočichů a lidí a jaká jsou stádia vývoje. Potom jsme vymýšleli otázky na budoucí rodiče, kteří za námi přijeli do Janoušova. Po večeri nám budoucí maminka a tatínek odpověděli na naše otázky. Nakonec jsme se rozdělili do dalších skupinek: starší holky, starší kluci a mladší kluci a holky společně. Ve skupinkách jsme se bavili o intimních věcech, ve škole tomu říkáme „hovory při svíčkách“.

Markéta Králová

Pobyt na chatě

Když jsme byli na Janoušově, tak jsme bydleli v dvoupatrové chatě. Rádi jsme se večer navštěvovali a četli jsme si. Spali jsme po dvou až po čtyřech. Jeden den tam zavládla panika, někteří si mysleli, že tam chodí Fantomas, ale hned se to vyřešilo. Taky jsme se učili školní předměty (ČJ, M, AJ, VL, PŘ a PRV). Ke sjezdovce jsme to neměli daleko a bylo to super.

Tereza Kupková

Zimní olympijský víceboj

Ve čtvrtek odpoledne jsme se vydali na procházku kolem sjezdovky a plnili jsme úkoly do olympijského víceboje. Udělali jsme si trojice a běželi jsme asi 60 m po cestičce, která byla zledovatělá a skoro každý skočil placáka. Pak jsme došli na místo, kde jsme dělali hluboký předklon. Předklonili jsme se, a co nejvíce jsme zabořili ruce do sněhu. Šli jsme dál a tam na nás čekal hod do dálky. Udělali jsme ze sněhu pucku a terč byl strom, do kterého jsme se zkoušeli trefit. Potom následoval skok do dálky. Stoupli jsme si na sníh vedle cestičky a skočili jsme co nejdále a někteří spadli do sněhu. Na zasněžené louce jsme si vyznačili písmeno „T“, uprostřed, napravo a nalevo si někdo stoupl a byl jako kužel, který jsme obíhali. Po celou dobu, co jsme měli olympijský víceboj, jsme se mnohokrát nasmáli.

Anna Pavlasová

Člověk a zdraví

Jedno odpoledne jsme se věnovali zdravotědě. Měli jsme osm stanovišť a plnili jsme tam různé úkoly. Naučili jsme se, jak se vykroutit z rozhovoru s cizím člověkem nebo resuscitovat dospělého člověka nebo miminko. Přijela tam maminka Lenka Kondlerová a naučila nás, jak na to. Byla tam i Jířa, která nám ukázala, jak pomoci trojicího šátku zpevnit zraněnou ruku. A poskládali jsme si lidské tělo. Bylo to tam fakt super!

Vojta Navrátil

Obhajujeme titul Ekoškola

Titul Ekoškola jsme v mezinárodním programu Eco-Schools získali poprvé v červnu 2013. Koordinátorem tohoto programu je v České republice Sdružení TEREZA. Jaké jsou cíle programu Ekoškola?

Hlavním cílem je snížení ekologického dopadu školy a našeho jednání na životní prostředí a zlepšení prostředí ve škole i jejím okolí. Dílčími cíli jsou pak například:

- vybudování pozitivního vztahu k prostředí školy a chuť něco měnit tak, aby to bylo příjemné a ekologické,
- porozumět činnostem ve škole (zacházení s vodou, energií, odpady...) s možností ovlivnit přirozené procesy v životním prostředí,
- analyzovat stav školy ve stanovených oblastech, naplánovat zlepšení současného stavu, umět to všechno sledovat a vyhodnotit,
- informovat o výsledcích své práce ve škole i mimo ni a prezentací svých úspěchů motivovat a inspirovat ostatní,
- umět spolupracovat v týmu s ostatními žáky a dospělými.

Že je to celé moc složité a nepochopitelné? Ale vůbec ne! Myslím, že to společnými silami a s nadšením nám vlastním zvládneme na výbornou a v duchu hesla „Pokud dokážeme ovlivnit svou školu, dokážeme ovlivnit i svět kolem sebe.“

Jedním z našich cílů byla přeměna zahrady u MŠ na zahradu přírodní. Co jsme pro to už udělali? Výtvarnou soutěž na téma „, Jak by měla vypadat naše přírodní zahrada“, rodiče pak na stejné téma zpracovali dotazník. Z něho vyplynulo, že by rádi pomohli s prací i materiálním vybavením. Na schůzce se zahradním architektem jsme pak tyto návrhy probrali přímo v terénu s ohledem na možnosti a polohu naší zahrady.

Co nás tedy čeká? Brigáda 3. června 2015, na kterou zveme všechny pracanty. Podrobnosti ještě sdělíme před blížícím se termínem.

Posledním ze 7 kroků Ekoškoly je Ekokodex. Jedná se o společné vyznání hodnot a návodů k ohleduplnému chování k životnímu prostředí pro všechny, kdo navštěvují školu. My jsme nad tím naším současným zamýšleli na škole v přírodě v Janoušově. Zprávu o tom napsala Ady:

Ekokodex

Ve čtvrtek, v rámci večerního programu, jsme se sešli všichni i s Ekotýmem ze školky. Eva Vysoudilová Mráček nám dala otázku, co je to Ekokodex. Měli jsme spoustu nápadů: ekologická pravidla, strom, ekologie, ekoškola. Potom jsme pracovali metodou „Řeka“. Udělali jsme si dvojice - to byl pramínek a přemýšleli jsme na pravidlech Ekokodexu. Potom jsme se spojili do čtveřic - to už byl potok. Nakonec se udělala řeka - tedy osmice. Vymysleli jsme spoustu pravidel jako například: staráme se o rostliny, staráme se o školní i lesní zvířátka, staráme se o svoje zdraví. Moc se nám to líbilo a předškoláci výborně spolupracovali.

Adéla Motřková

Za členy Ekotýmu Eva Mráček Vysoudilová

Víte, že...

do naší školky chodí děti už od jednoho roku? Opravdu! Jednou měsíčně přijdou s maminkami k nám na návštěvu. Tady si společně hrají nebo vyrábějí malé zázraky, které si pak odnesou domů. Tato setkávání usnadňují dětem vstup do školky, její prostředí jim pak není cizí. Znají už nejen své kamarády, ale i paní učitelky, paní kuchařku i školnici, které se o ně pečlivě starají po celou dobu předškolního vzdělávání. Tato naše osvědčená setkávání jsou mezi rodiči důvěrně známá jako MAMINEC.

Květoslava Papoušková, MŠ Hrabová

Kalendář plánovaných akcí duben – červenec

Duben	12. 4. FC Hrabová – Malá Morava	FC
	30. 4. Slet čarodějnic	Hraběňky
Květen	3. 5. FC Hrabová - Rovensko	FC
	8. 5. Oslava 70. výročí osvobození	FC, Obec
	16. 5. Den rodiny	ZŠ a MŠ, Obec, SDH, Hraběňky
	17. 5. FC Hrabová – Bohdíkov B	FC
	23. 5. Zájezd – zámek Bruntál, muzeum Opava Senior k.	
	29. 5. Noc kostelů – „Krok ke smíření“	ČCE
	70. výročí ukončení 2. svět. války	
	30. 5. FC Hrabová – Lesnice B	FC
	31. 5. Velká cen Holba cupu	SDH
Červen	27. 6. Myslivecké posezení	MS Skalka
Červenec	6. 7. 600 let upálení Mistra Jana Husa	ČCE

Činnost SDH Hrabová

Činnost našeho SDH v letošním roce začala valnou hromadou, která se konala v sokolovně dne 10. 1. 2015. Hlavním tématem byly volby do výboru SDH. Ve volbách byl zvolen velitelem František Breknar a starostou sboru Jan Špaček. Pozitivní je také to, že do činnosti SDH se začínají zapojovat naši mladí hasiči. Do výboru kandidovalo pět z nich a to včetně tří žen. Všichni byli do výboru zvoleni.

K tradicím SDH také patří Hasičský ples, který se konal 21. února. Letos nám hrála nová hudba a Vaše účast byla opravdu hojná. Děkujeme Vám všem za podporu našeho sboru a děkuji také hasičům z okolních vesnic, kteří na náš ples zavítali. Věřím, že jste se na plese dobře bavili, už i díky tomu, že jste mohli zhlédnout hned tři předtančení. Jako první se na plese se svým hasičsky laděným tanečním vystoupením představili naši nejmladší členové. Myslím, že naši vedoucí mladých hasičů vše připravili a nacvičili s dětmi na výbornou a patří jim za to dík.

Před losováním bohaté tomboly ještě vystoupili naše děvčata a kluci v country stylu a v závěru svého představení si na pomoc k tanci přizvali i naše veterány. Předtančení pak završili společenským tancem hasiči z Bohuslavic.

V měsíci březnu proběhlo na hasičské zbrojnici další periodické školení naší zásahové jednotky. Proškolit nás přijeli profesionální hasiči ze Zábřeha. Zdravovědu a první pomoc nás proškolila p. Lenka Kondlerová. Periodická školení naší zásahové jednotky jsou důležitá, aby byla zajištěna naše akceschopnost. I u nás v Hrabové dochází k výjezdům zásahové jednotky, nejinak tomu je i v letošním roce, kdy došlo 14. 2. v 12:50 k výjezdu naší jednotky a také jednotky profesionálních hasičů ze Zábřeha. Naštěstí se těsně před příjezdem hasičů situace vyřešila bez nutnosti dalšího zásahu. Věřím, že každý výjezd naší jednotky bude mít jen takovéto šťastné konce.

Bliží se léto a náš sbor, se začíná připravovat mimo jiné i na požární sport. Jak jistě víte, výsledky našich družstev žen a mužů v loňském roce byly vynikající a proto i nadcházející sezona bude mít Vám fanouškům a divákům co nabídnout. Velká cena „Holba Cup“ začíná u nás v Hrabové a to již v neděli 31. 5. v 10:00 na hřišti. Přijďte povzbudit naše soutěžící a prožít vzrušující závodní den. O dramatické okamžiky jistě nebude nouze. Naše týmy budou mít zastoupení ve všech kategoriích. Počasí bude slunečné a něco k snědku i k pití pro Vás připravíme. Všichni jste srdečně zváni. Těšíme se na setkání s Vámi.

Dalibor Hastík
kulturní referent SDH

Občanské sdružení Hraběnky

Milí spoluobčané,

zdravím Vás z nového vydání Hrabovského zpravodaje a chci Vás touto cestou pozvat na naši první letošní akci. Bude to samozřejmě Slet čarodějnic, který se již tradičně uskuteční 30. dubna v 17 hodin na koupališti. Členky sdružení již pilně pracují na přípravě programu.

Lenka Žižková, předsedkyně o.s.

Pokračování výpisů z Hrabovské kroniky z období let I. sv. války.

Kronikář obce, p. řídící učitel A. Ptáček, musel být v této době velice obezřetným pisatelem. Jeho zápisy byly zaznamenávány tzv. do šuplíku, jinak hrozily tvrdě postihy ze strany c. a k. monarchie.

Válečný rok 1915

Vřava válečná se stupňovala, raněných a mrtvých přibývalo. Stále probíhaly odvody, až do 50 roku, odváděni byli i méně schopní, kteří byli zařazováni k pomocným a zásobovacím oddílům. Na moři pokračuje blokáda, ta vyvolává nedostatek zámořského zboží, které velmi podražilo. I věci, u nás vyráběné,

v průběhu roku o 100% podražily. Byly vydány zákony o šetření potravinami a pořádaný přednášky.

Válkou znavené a decimované pluky byly posílány do zázemí na zotavenou. Byly doplňovány nově odvedenými a znovu posílány na frontu jako pochodové setniny (marškumpanie).

Persekuce byla veliká. Stačilo jen vyslovit pochybnost o našem vítězství nebo se vyslovit nějak lehkovážně o našich spojencích a člověk byl zatčen. Spousta lidí trpěla pro takové delikty, které byly zvány též vlastizradou, a někteří byli i popraveni.

Nedostatek byl ve všem. Byly konány soupisy věcí – obilí, píce, brambor, dobytka, tuků, látek, prádla i šatstva. Přebytečné bylo odebráno pro vojsko nebo jiné potřebné lidi.

Objevily se nemoci – tyfus, neštovice, cholera, úplavice, a proto bylo nařízeno očkování. Obce a školy organizovaly sbírky pro Červený kříž na invalidní protézy, pomníky padlým, váleč. loďstvo, vzducholodě aj. Sbírkami nestačily a byly nabízeny (vnucovány) kalendáře, válečné pohledy a odznaky.

Prováděla se rekvizice zvonů. V každém kostele směl zůstat jen jeden zvon. Prováděny odvozy psů pro vojenské účely. Byly sbírány mimo jiné – odpadky vlny, bavlny, duběnky, bukvice, jahodové a ostružinové listí. Školy zhotovovaly nátepníčky, punčochy, kukly, ... Přišly zákazy výroby jakýchkoliv předmětů v národních barvách (školní psací kamínky, praporky, odznaky). Zakázáno mnoho knih a časopisů.

Sokolstvo bylo vydáno perzekuci. Někteří sokoli si s sebou k vojsku vzali sokolskou legitimaci. S těmi bylo v zajetí mírněji nakládáno než s ostatními zajatci. Ve vojsku na frontách docházelo k přebíhání. Mnoho našich vojáků se ocitlo v zajetí a počaly se tvořit československé legie pod vedením vlastenců, kteří byli nuceni utéct do ciziny. Branci, hned po nástupu k vojsku, byli podrobeni prohlídce, nemají-li sokolské legitimace. Mnoho sokolských spolků bylo rozpuštěno.

Z nedostatku masa byly zavedeny bezmasé dny. Za neplnění tohoto příkazu následovaly prohlídky a časté tresty.

Válečný rok 1916

Do poloviny r. 1915 došly zprávy o hrabovských padlých. Na severním bojišti, tj. v Haliči, padli Václav Hrubý č.4, Jaroslav Merta č.9, Jan Hroch č.34, Karel Pavlík č.4, Maxmilián Junghans č.89, Soudek Vincenc a Emanuel Linhart (poslední dva jmenovaní - odstěhovaní hrabovští občané). Na srbské frontě padl Hegmon Jan a na západě v Aragonském lese padl Jan Merta z č.18 (bytem ve Vídní). Josef Hrubý z č.75 byl na haličském bojišti raněn a zemřel v nemocnici v Olomouci.

Před odchodem do války se doma zastřelil Emanuel Žák z č.36, snad prý ze zásady, že nebude střílet na své spolubližní, neboť se klonil ke spiritismu. Oběsil se tesař Chlebníček Jan bez udání důvodů. Raněných bylo z Hrabové přes 30 a zajatých v Rusku 10, mimo několika nezvěstných. Také o zdejším učiteli Jar.

Titzlovi byla vydána úřední zpráva, že padl (roztrhán granátem) a svědecky doloženo, za nějaký čas však poslal dopis z Ruska ze zajetí.

Během r. 1915 bylo devět odvodů, při nichž bylo odvedeno dalších 70 hrabovských branců. Obec tak byla zbavena asi poloviny práce schopných mužů.

Během r. 1916 docházelo k soustavnému zdražování. Válečné hrůzy přinášely množství mrtvých a raněných. Kvetla lichva se všemi důsledky. Vydány nové zákony – všechno zboží nutné k výživě bylo vydáváno na lístky. Tak povstaly chleбенky, cukřenky, tučenky, mydlenky a jiné „enky“. V novinách vyšel návod na válečnou snídani: Uvaří se mléčenka a kávenka, přidá se cukřenka, přikusuje se chleбенka s máslenkou. V roce 1916 stouply ceny o 400 až 500%.

Dne 27. 5. 1916 vypukl v domku Hynka Grygara č.69 požár, a protože byl vítr, hořelo dalších 7 domků: Linharta Isidora č. 70, Urbáška Hynka č.81, Husárka Fr. č. 91, Štíky Josefa č.94, Bartoše Jana č.90, Hlocha Jana č. 76 a Hojgrové Barbory č. 77. Postižení sotva stačili vyvést dobytek, ostatní vše shořelo.

Z krajin postižených válečnými hrůzami bylo obyvatelstvo stěhováno do vnitrozemí. Do Hrabové přichází 22 Chorvatů z Istrie od Puly. Trávili zde asi ¾ roku a v únoru 1916 jim bylo povoleno se zase vrátit. Byli to lidé hodní, ale do práce se moc nehnali.

V okolí Zábřehu odbývala se vojenská cvičení. V Zábřehu, po čas války, dlel některý pluk na zotavené. Luka u Leštiny byla najata jako cvičiště. Ve vesnicích kolem Zábřehu, ve školách a větších budovách, bylo umístěno vojsko. Při výcviku byly terče umístěny na polích mezi rybníkem a silnicí k Vitošovu. Vojáci postupovali od Zvole a střeleno bylo ostrými. V tomto období byla silnice k Vitošovu a pole pod lesem pro jízdu i chůzi uzavřena od 6. hod. do 15. hod.

Mnozí noví branci chtěli uniknout odvodu. Hledali způsoby, jak si poškodit zdraví, ale téměř všichni byli odvedeni. Mnoho lékařů bylo trestáno pro napomáhání od vojny.

Také u vojska byl pocítován nedostatek potravin. Mnoho balíčků a bedniček bylo posíláno, bohužel se jich velmi mnoho ztratilo, pošty ve válce byly velmi nespolehlivé.

Bylo nařízeno, aby odrostlá mládež byla cvičena ve zbrani. V Hrabové byl cvičitelem Dobromil Linhart s vrchním dozorem řídicího učitele A. Ptáčka. Stále probíhaly rekvizice koní a dobytka. Z Hrabové bylo za ten čas odvedeno 14 koní, 120 ks hovězího dobytka a odvezeno 14 vagonů obilí a také něco sena a slámy. Mimo to byli odvedeni 3 velcí psi. Pozn. redakční rady:

Za Senior klub Milan Tun

Soukromé příspěvky neprošly jazykovou úpravou.

Hrabovský zpravodaj vydává Obec Hrabová a je zapsán do evidence periodického tisku Ministerstva kultury ČR pod evidenčním číslem **MK ČR E 19980**.